

Ajalehes Olevik kevadel 1903 avaldatud kiri Linda eesti asundusest. Taga-Kaukaasia: Abhaasia: Linda asundus. Kogukonna koosolek. Edumeelsed ja tagurlikud rühmad. Haridus- ja kooliolud Lindas. Kaks olemasolevat kooli. Koolilaste puudumine ja selle põhjused. Digiteeris Andres Aule, kirjaviis muutmata.

Olevik (nr. 10), 11. märts 1903, lk. 228–229

Kaukaasiast, Linda asutusest.

Meie kogukondline elu awaldab ennast mitte-meeldiwal kombel. Otsused kogukonna asjades teeb küla ehk kogukonna täiskogu (wolikogu puudub.) Kui niisugusele koosolekule minna, siis kuuleme kohe liig waljut rääkimist ja käratsemist. Mõned mõtlewad, et mida waljumalt nad koosolekul räägiwad, seda suurem õigus on nendel. Pea mitte ühte koosolekut ei saa ära pidada, kus nääklemised abiks pole ja sagedaste öeldakse üksteisele halbu sõnu, sellega wastaste mõju vähendada mõeldes.

Üks puudustest on weel see, et paljud koosolekud otsusewõimetumaks jääwad, sest kogukonna liikmed ütlewad: „Mis sinna minna, muidu tühja kära ja lärmitsemist kuulama.” Neid koosolekuid on harwa, mis ühesmeeles ja rahulikumalt ära peetakse. Meil on siin ka, nagu wäljamaa parlamentidest loeme, „edumehed ja tagurlased.” Mis edumehed suurema hulga kasuks waewaga üles ehitawad, seda on tagurlased agarad maha kiskuma.

Mis on selle kurwa nähtuse põhjus? küsib ehk lugeja.

Wähene haridus ja sellega ühenduses seisaw kooselamise ja üheskoos töötamise tähtsusest arusaamise puudus on pea-põhjus ja selle juurde tuleb weel, et rahwas laialt, üks siit, teine sealt, kokku on rännanud. Igaüks peab seda õigeks, millega tema oma kodukohal on harjunud ja ei taha oma arwamise läbiwiimist jätta. Inimeste ühendamise ja koos töötamine nõuab, et üksikud oma kasu ja wõimuajamise üleüldisele kasule ohwriks wiiks, aga sellest ei osata siin weel aru saada.

Selle tumeda pildi peale heidab walgusekiiri see asjaolu, et meil ka mehi on, kes ajakohase hariduse on saanud ja kes oma teadmist ise edasiõppimise läbi on laiendanud. Saagu nad oma sõnade ja kõige pealt tegude läbi oma ümbrusele eeskujuks. walguseks, mis hämaruse ja pimeduse wõimsalt ära wõidab. Nagu kõik halb külgehakkaw on, nii wõidab ka hea omale poolehoidjaid ja edendajaid, kui tal mõjumiseks küllalt mahti on.

Paljud wanemad püüawad teistest lahushoidmist nooresoo juures sellega alal hoida ja edendada, et nad lastele kooliharidust osaks ei lase saada.

Meie asutuses on kaks kooli ja kumbagis peaks 30. lapse ümber käima, aga paljud puuduwad. Päewaraamatust waadates, leidub wäga harwa neid päewi, kus paarikümne lapse ümder koolis on olnud; suuremalt osalt kaldub see arw alla kahekümne. Paljud wanemad arwawad: mis ta seal iga päew käib, saab ju küllalt paarist päewast nädalas, ega see ometi midagi ei tähenda, kui laps nädalas 2—3 ehk enam päewi kodus on, üks ta õpi kodus ka.

Kooliaasta on walitsuse poolt septembrist kuni wiimase maini määratud: umbes 170 päewa. Kui järele waadata, kas on keegi niipalju päewi koolis käinud, siis ei puutu meile ühtegi niisugust silma. Korralikuks kooliskäijaks wõib siin juba seda nimetada, kes aastas 100 päewa koolis on käinud, kuna suurem hulk palju vähem käib. Mõni arwab ka sellest küllalt olewat, kui laps aabitsaga aastas 10—20 päewa kooli läheb.

Palju raskust ja takistust koolile teewad ka kohased olud. 1) Talwel, kus lastel waba aega kõige enam on, on ilmad wäga halwad. Külma ja lume asemel on siin alatised wihmasaod, ehk sadab lumelobjakut, kus teed siis nõnda põhjatunud ja sopased on, et waewalt ratsahobusega läbi peaseb, — seal on siis wäikesel kooli Jütsil ja Mannil ka wäga wilets kooli saada, mõnikord koguni wõimata, kui ta weel wersta 2—3 koolimajast eemal elab. 2) Wihma ja üleliigse niiskuse mõjul tuleb sagedaste haigusi ette, mis ka oma jagu koolipäewi ära wõtawad. Lapsed ei mõista halwa ilmade ja teega endid korralikult selle waenlase wastu kaitseda. 3) Aprili algusel wõi keskel algab wilja (mais) mahategemine, kus koolilapsed külwajad on. Sellest ajast peale hakkab laste arw wähenema, kuni aprili lõpul ehk mai algusel wiimanegi ära on jäänud. 4) Sügisel, wilja kokkupanemise ajal, jääb jälle koolitöös 1—1½ kuud wahet. Maisikorjamine algab septembri-kuu lõpul ehk oktobri-kuu algul, milleks noored hariduse-jüngrid jälle oma koolipäewad peawad ohwerdama. Nowembri-kuu algul wõib jälle kooli peale mõtlema hakata, kui wili korjatud on.

Nõnda läheb ka korralikkudel kooliskäijatel wilja külwi ja korjamise ajal läbistikku 60—70 päewa kaduma. On katsutud selle paha nähtusele tõket teha, mis aga asjata on olnud. Kooliõpetajad on katsunud augusti-kuul kooliga peale hakata, aga sellest pole ka midagi wälja tulnud, sest siis on lapsed enamiste karja juures ja malaaria ehk külm-tõbi on siis kõige agaramalt töös.

Kooliasjus parandnst loota wõib kõige ennem laste wanemate läbi. Hakkaks nad kord aru saama, et meie ajaga ühes peame sammnma.

Külaonu.